

Konference „Organizace mládeže a perspektivy účasti mládeže na společenském rozvoji“

Mezinárodní spolupráce na poli sociologie mládeže je již dvacet let těsně spjata s působením Ústavu vědeckých výzkumů mládeže (ÚVVM) při ÚV DKSM v Sofii. Od svého založení v roce 1968 prošel Ústav, dříve Středisko pro výzkum mládeže, dlouhou cestu, která vedla až k jeho nynější podobě mezinárodně uznávaného výzkumného pracoviště s bohatými kontakty, aktivně vystupujícího na mezinárodním sociologickém fóru(1).

Od samého počátku svého trvání stavěl ÚVVM do popředí mezinárodní spolupráci s pracovišti zabývajícími se problémy mládeže v ostatních socialistických zemích. Symposia v Primorsku se stala pojmem známým každému, kdo se touto problematikou zabývá. Již prvního z nich, konaného v roce 1970 jako bulharsko-sovětské, se zúčastnili i vědci z Československa, NDR a Polska. Od roku 1973 pak následovala nepřetržitá řada těchto setkání až do roku 1986. Jejich hlavními tématy byly nejrůznější otázky života současné mládeže — sociální aktivity, morální charakteristiky, sebe realizace, problémy vysokoškolských studentů a další, i metodologické otázky výzkumů mládeže a aplikace jejich výsledků ve společenské praxi.

Třebaže tradice setkání v Primorsku již skončila, program mezinárodní spolupráce ÚVVM v neztencené míře pokračuje. Zatím poslední konferencí bylo mezinárodní setkání vědců, konané ve dnech 17.—20. května 1988 v Sofii na téma *Organizace mládeže a perspektivy účasti mládeže na společenském rozvoji*. Jednání se zúčastnily delegace ze SSSR, Maďarska, Polska, NDR, Rumunska, Kubu, Mongolska, Československa a samozřejmě pořadatelské země. Československou delegaci tvořili P. Kuchař z Ústavu marxismu-leninismu UK a L. Macháček z Ústavu filozofie a sociologie SAV. Jako host byl přítomen prof. Kota Rameš z Indie. O významu konference svědčí i ta skutečnost, že ji osobně zahájil první tajemník ÚV DKSM A. Bundžulov.

Úvodní vystoupení přednesl ředitel ÚVVM prof. P. E. Mitev. Zabýval se v něm základními problémy mládeže v současné etapě přestavby společnosti a úkoly, které se v této souvislosti objevují před mládežnickými organizacemi. Zdůraznil přitom nezbytnost dalšího prohloubení teorie i metodologie sociologických výzkumů mládeže, zvýšení jejich odborné úrovně i využitelnosti ve společenské praxi.

Po něm se ujal slova prof. W. Friedrich, ředitel Ústředního ústavu pro výzkum mládeže v Lipsku. Ve svém vystoupení, zaměřeném na hodnocení desetiletého trvání ÚVVM, vyzdvihl mezinárodní význam hostitelského ústavu a zabýval se i perspektivou dalšího rozvoje vzájemné spolupráce socialistických zemí v oblasti sociologie mládeže. Jako další v úvodní části jednání vystoupil prof. Šubkin. Poukázal na hlavní momenty přestavby v SSSR a jejího odrazu v postavení současné mladá generace. Zdůraznil přitom novost některých problémů, na něž sovětská mládež v souvislosti se změnami společenského klimatu naráží a které se mezi jinými promítají i ve vzniku některých negativních tendencí.

V rámci plenárního zasedání přednesli svá vystoupení A. Mirčev, tajemník pro ideologickou práci ÚV DKSM a S. I. Plaksij, pracovník Vysoké komсомolské školy v Moskvě. Oba se zabývali problematikou rozvoje mládežnických organizací v podmínkách přestavby společenských mechanismů v BLR a v SSSR. Poukázali na některé negativní jevy mezi mládeží, na problémy delikventních skupin, mladých narkomanů i na některá nově vznikající hnutí mládeže, zejména ve vazbě na ochranu životního prostředí. Shodli se též v názoru na nezbytnost přestavby i v organizacích mládeže tak, aby lépe reagovaly na potřeby mladé generace, aby se staly ne organizacemi „pro mládež“, nýbrž organizacemi mládeže. Značnou pozornost věnovali i vztahům mezi svazy mládeže a komunistickými stranami ve svých zemích a možným formám dalšího vývoje těchto vztahů.

Další jednání probíhalo ve 4 sekcích. První, co do počtu přihlášených příspěvků nejrozsáhlejší, se věnovala *analýze forem účasti či neúčasti mládeže v sociálních přeměnách*. Byly zde diskutovány otázky politizace mládeže, možnosti její sebe realizace v nových podmínkách, ideologie apod. V jejím rámci přednesl své vystoupení na téma „Nové úkoly ve výzkumech společenského vědomí studentů vysokých škol“ P. Kuchař.

Druhá sekce se zabývala *svazy mládeže* jako elementy rozvíjejících se politických systémů socialistických zemí. Vystoupení se týkala úkolů svazů mládeže v nových podmínkách jak ve vztahu k uspokojování potřeb mládeže, tak společenského systé-

(1) Vysoká prestiž, kterou si ústav získal, byla oceněna i volbou jeho ředitele prof. P. E. Miteva do čela výzkumného výboru 34 „Sociologie mládeže“ při ISA v období let 1982—86 a členstvím dalších pracovníků ústavu v tomto výboru.

mu. Zde vystoupil se svým příspěvkem „Mládežnická organizace a hnutí mládeže“ L. Macháček.

Třetí sekce nesla název *Problémy vzájemného vztahu mezi centralismem a demokracií v rozvoji demokratického centralismu v činnosti svazu mládeže v současné etapě*. Byly zde předneseny tři příspěvky, zobecňující některé národní zkušenosti zejména z oblasti řízení svazů mládeže.

Čtvrtá sekce byla zaměřena na problematiku *organizované a neorganizované mládežnické iniciativy ve sféře volného času*. Příspěvky se dotýkaly problémů sponzánních aktivit mládeže a neformálních skupin a jejich vztahu ke svazům mládeže.

Kromě jednání v sekcích proběhly i dva „kulaté stoly“. První byl věnován problematice specifických projevů a tendencí ve sféře morálky mládeže. Diskutovány byly zejména různé negativní jevy objevující se v životě současné mládeže a úkoly, které v této souvislosti plní či by měly plnit mládežnické organizace. Druhý kulatý stůl byl organizován k již vzpomenutému dvacetiletému výročí institucionalizace výzkumu mládeže v BLR a byl věnován dosavadním výsledkům a perspektivám výzkumů mládeže.

V závěrečném plenárním zasedání přednesl velice podnětný referát prof. W. Friedrich na téma *Metodologické otázky výzkumů mládeže*, v němž jednak zhodnotil dosavadní zkušenosti zejména z práce Ústředního ústavu pro výzkum mládeže v Lipsku, jednak nastínil další možnosti mezinárodní spolupráce v této oblasti. Posledním referujícím byl A. Rajčev z ÚVVM s příspěvkem na téma *Společenské vědomí mládeže jako faktor sociálních změn v podmínkách přestavby*, v němž se zabýval aktuálními problémy ideologických souvislostí přestavby v BLR.

Součástí konference bylo i zasedání představitelů výzkumných pracovišť, kde se zástupci jednotlivých zemí vzájemně informovali o práci svých pracovišť a připravovaných národních i mezinárodních seminářích a konferencích.

Průběh celého jednání konference, obsah většiny přednesených příspěvků i závěry „kulatých stolů“ jasně ukázaly potřebu takových setkání. Zejména dnes, kdy se ve všech socialistických zemích začínají prosazovat prvky nového myšlení nejen v ekonomické, ale i v duchovní sféře společnosti, se objevují problémy v řadě směrů obdobné. Poznání zákonitostí jejich formování a vývoje, vzájemná konfrontace přístupů k jejich řešení patří mezi hlavní podmínky úspěšného zvládnutí úkolů v oblasti péče o mladou generaci.

Pavel Kuchař

Konference „Aktuální teoretické a metodologické problémy zkoumání sociální dynamiky“

Z iniciativy Československé sociologické společnosti při ČSAV a Slovenské sociologické společnosti při SAV — jejich sekci marxistické sociologické teorie a metodologie, resp. metod a technik sociologického výzkumu, se ve dnech 16.—17. června 1988 konala ve Smolenicích konference o aktuálních teoretických a metodologických problémech zkoumání sociální dynamiky.

Význam tohoto vědeckého shromáždění, daný již samotným jeho tématem — pozornost se soustřeďovala k dosud nedostatečně u nás probádaným sociálním aspektům vývoje, reprodukce a fungování společnosti, k otázkám sociální změny za socialismu, proměnlivosti sociálních forem společenského života, sociálních předpokladů a bariér společenského pokroku apod. — byl ještě potvrzen jeho bezprostřední společenskou aktuálností, úzkým vztahem k mnoha otázkám nastoleným přestavbou naší společnosti. Konference poskytla prostor jak pro sociologické uvažování o úkolech a metodách přestavby a jejich souvislostech a o uplatnění sociologie v jejím rámci, tak i pro úvahy o úkolech přestavby v samotné sociologii.

Tímto směrem orientovalo jednání konference úvodní vystoupení představitele oddělení vědy a školství ÚV KSS J. Migaše, referáty F. Zicha (Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha) *Sociální sféra společnosti — hledání systému zákonitostí* a F. Kutty (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha) *Sociální dynamika a sociální prognóza* a bohatá diskuse na vstupním plenárním zasedání. J. Migaš shrnul závěry, které vyplynuly z *analýzy stavu a perspektiv společenských věd* provedené stránicemi orgány. Poukázal na potřebu těsnějšího spojení sociologie s životem, na nutnost vzájemné spolupráce věd společenských, přírodních a technických při řešení konkrétních otázek, na potřebu respektovat jednotu různých funkcí společenských věd a odstranit stagnační prvky v jejich rozvoji. Za prioritní témata výzkumu označil sociální aspekty ekonomické přestavby a vědeckotechnického pokroku, problematiku sociálního rozvoje a sociální politiky, otázky socialistického životního způsobu, sociální spravedlnosti, prognostický výzkum a další.